

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України
«Про внесення змін до статті 133-2 Кодексу України про адміністративні
правопорушення щодо захисту національного ринку транспортних послуг
та суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність
у сфері автомобільного транспорту, та для забезпечення балансу
інтересів держави»
*(реєстр. № 13300 від 19.05.2025)**

***Анотація.** В інформаційній довідці розглянуто питання посилення адміністративної відповідальності за порушення нерезидентами – іноземними перевізниками каботажних перевезень територією України в контексті проекту Закону України (реєстр. № 13300 від 19.05.2025) (далі – законопроект). За результатами аналізу визначено ризики законопроекту.*

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення, транспортні послуги, автомобільний транспорт, каботажні перевезення, нерезиденти, іноземні перевізники, штраф.*

Вступна частина. Організація міжнародних перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом здійснюється перевізниками відповідно до міжнародних договорів України з питань міжнародних автомобільних перевезень, а правила міжнародних перевезень пасажирів автомобільним транспортом по території України затверджуються Кабінетом Міністрів України. Правила міжнародних перевезень вантажів автомобільним транспортом по території України затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері транспорту. Міжнародним перевізником пасажирів і вантажів автомобільним транспортом є суб'єкт підприємницької діяльності, який здійснює таке перевезення відповідно до міжнародних договорів України, ліцензії та договору про перевезення пасажирів чи (та) вантажу автомобільним транспортом, що використовується ним на законних підставах. Наказом Міністерства транспорту України «Про впорядкування системи оформлення, видачі, використання та обліку дозволів на міжнародні перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом» від 20.08.2004 № 757 (у редакції наказу Міністерства інфраструктури України 19.04.2013 № 239) затверджено Порядок оформлення і видачі дозволів на поїздку по територіях іноземних держав при виконанні перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні, їх обміну та обліку та Порядок проведення конкурсу та видачі дозвільних документів Європейської Конференції Міністрів Транспорту, якими встановлено особливі процедури надання дозволів на міжнародне перевезення вантажів.

Збройна агресія російської федерації проти України суттєво змінила стан інфраструктури транспорту, призвела до вимушеного переформатування обсягів та напрямків транспортних потоків і, як наслідок, негативно вплинула на показники захисту економічної стабільності національних автомобільних перевізників.

Задля усунення дисбалансу, забезпечення рівних умов для національних та іноземних перевізників на ринку транспортних послуг України законопроектом пропонується внесення змін до статті 133-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та статті 60 Закону України «Про автомобільний транспорт» щодо збільшення обсягу відповідальності за правопорушення, зокрема запровадження пропорційних штрафів, пов'язаних із виконанням каботажних перевезень нерезидентами – іноземними перевізниками, які здійснюють перевезення автомобільним транспортом по території України.

З огляду на викладені в законопроекті пропозиції, вважаємо за доцільне зазначити таке.

Основна частина.

Відповідно до статті 16 КУпАП іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах із громадянами України. Питання про відповідальність за адміністративні правопорушення, вчинені на території України іноземцями, які згідно з чинними законами та міжнародними договорами України користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, вирішуються дипломатичним шляхом.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого статтею 133-2 КУпАП, полягає у вчиненні двох альтернативних діянь: внутрішніх автомобільних перевезень пасажирів і вантажів на території України транспортними засобами, зареєстрованими в інших державах, або міжнародних двосторонніх чи транзитних перевезень пасажирів і вантажів без відповідного дозволу; та/або порушенні особливих умов і правил, зазначених у ліцензії на здійснення міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і вантажів.

Пропозиція щодо зміни санкції статті 133-2 КУпАП в частині виключення із числа суб'єктів правопорушення посадової особи та фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності дисонує зі змістом диспозиції цієї норми й суперечить принципу невідворотності відповідальності. Так, у випадку порушення посадовою особою або фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності особливих умов і правил, зазначених у ліцензії на здійснення міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і вантажів, вони уникнуть адміністративної відповідальності з огляду на відсутність відповідних положень у пропонованій редакції санкції статті 133-2 КУпАП.

У пояснювальній записці зазначено, що реалізація запропонованого проекту закону не потребує додаткових видатків із державного бюджету або місцевих бюджетів України. Водночас за наслідками очікуваної сплати винними особами адміністративних штрафів передбачається значне збільшення надходжень до державного бюджету. Внаслідок цього, практична реалізація цього закону матиме суттєвий вплив на підвищення показників дохідної частини державного бюджету від надходження сум штрафів у разі виявлення відповідних порушень. Незважаючи на це, у супереч частині першій статті 27 Бюджетного кодексу України та частині третій статті 91 Регламенту Верховної Ради України

необхідне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) не додається.

Згідно з частиною першою статті 133-2 КУпАП (у редакції законопроекту) за «здійснення внутрішніх автомобільних перевезень пасажирів і вантажів на території України транспортними засобами, зареєстрованими в інших державах, або міжнародних двосторонніх чи транзитних перевезень пасажирів і вантажів без відповідного дозволу, а також порушення особливих умов і правил, зазначених у ліцензії на здійснення міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і вантажів» передбачено накладення штрафу на іноземних перевізників у розмірі *від п'ятиста до однієї тисячі* неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Це майже у 25 разів більше, ніж суми штрафів, передбачені чинною редакцією цієї статті.

Відповідно до нової частини другої статті 133-2 КУпАП (у редакції законопроекту) повторне протягом року порушення, передбачене частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, передбачає накладення штрафу *від однієї тисячі до двох тисяч* неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Це майже у 50 разів більше, ніж суми штрафів, визначені чинною редакцією частини першої цієї статті.

Аналогічним чином, у законопроекті пропонується внести зміни до частини першої статті 60 Закону України «Про автомобільний транспорт» із метою збільшення суми штрафів у 7 разів, ніж суми штрафів, установлені чинною санкцією цієї статті за порушення нерезидентами вітчизняного законодавства про автомобільний транспорт, а саме статті 57 (перевезення пасажирів і вантажів на території України іноземними перевізниками) вказаного закону.

Незважаючи на таке суттєве збільшення сум штрафів, обґрунтування їх розмірів у доданих до законопроекту документах відсутнє.

Зазначене не відповідає вимогам статті 33 КУпАП щодо критеріїв накладення адміністративного стягнення, виходячи з характеру вчиненого правопорушення, особи порушника, ступеня його вини, майнового стану, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Суми штрафів мають відповідати принципу пропорційності адміністративного стягнення рівню суспільної шкідливості вчиненого правопорушення, його поширеності, конкретним обставинам вчинення і негативним наслідкам, які воно завдає встановленому порядку управління, власності та правам громадян.

У подальшому недотримання зазначених принципів може призвести до оскарження та скасування рішень про накладення адміністративних стягнень у судовому порядку, що безумовно перешкоджатиме досягненню мети законопроекту – притягненню до адміністративної відповідальності за передбачені в ньому порушення.

Положення пункту 1 Прикінцевих положень законопроекту не узгоджуються з позицією Конституційного Суду України, який у Рішенні від 15 квітня 2020 року № 2-р(П)/2020 відзначив, що в контексті принципу верховенства права важливим є встановлення при внесенні змін до

законодавства розумного часового проміжку між офіційним оприлюдненням закону і набранням ним чинності.

Висновок. З огляду на необхідність удосконалення основних засад державної транспортної політики, посилення захисту національного ринку транспортних послуг, сприяння розвитку української транспортної галузі, забезпечення рівних умов для національних та іноземних перевізників, збільшення обсягу відповідальності нерезидентів – іноземних перевізників за правопорушення, пов'язані з перевезенням автомобільним транспортом пасажирів і вантажів по території України, представлений законопроект є актуальним, однак потребує доопрацювання в частині узгодження розміру штрафу як виду стягнення.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*